

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Областна администрация
Благоевград

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ 2017-2019 Г. ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

Утвърдил:

БИСЕР МИХАЙЛОВ
Областен управител
на Област Благоевград

Съгласувал:

ИВАЙЛО ЗЛАТАНОВ
Началник на РУО Благоевград

Съгласувана на Областен съвет за развитие, с Решение № 4 от Заседание
проведено на 06.06.2017 г.

ВЪВЕДЕНИЕ.

Нормативни основания

Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на Област Благоевград е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование** (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) (**ЗПУО**) и **Наредбата за приобщаващото образование** (приета с ПСМ № 286 от 04.11.2016 г.).

Законът за предучилищното и училищното образование /ЗПУО/ определя образованието като национален приоритет, който включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието и положителното развитие на участниците в него. Участниците в този процес са децата, учениците, учителите, директорите и другите педагогически специалисти, както и не на последно място родителите.

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование са детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена.

Участниците в образователния процес и институциите си партнират с общините и с други заинтересовани страни.

Главна ценност в образователната система е детето/ученикът. Всяка идея за развитие на българското училищно образование и предучилищно възпитание и подготовка, всяко едно действие в тази насока, трябва да бъдат осмисляни и прокарани през призмата на тази ценност. Интересите на останалите участници в образователния процес – учители, директори, кметове и общинска администрация, министър и администрация на Министерството на образованието и науката, издатели на учебници и учебни помагала и други, следва да бъдат подчинени на основната цел – осигуряване на равен достъп и качествено образование за нашите деца, както и подкрепа за личностното им развитие.

Законът за предучилищното и училищното образование внася ново качество в нашето образование като регламентира приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование и въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата – обща и допълнителна. Подкрепата за личностно развитие трябва да се предоставя на всяко дете и ученик, като се осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и бъде в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование. То е процесът на осигуряване за всички деца, включително за тези с увреждания, на равнопоставени възможности да получат ефективно образование, с необходимите допълнителни помощни средства и ресурсно подпомагане в общообразователни детски градини и училища, за да се подготвят децата за продуктивен живот като пълноценни членове на обществото.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги (2016-2020)- Област Благоевград - приета на заседание на Обласния съвет за развитие на 12.15.2015г. /Решение №4/

Демографска картина

Подобряването на икономическото развитие в областта би довело до частично решаване на проблемите. Необходима е целенасочена държавна политика за развитието на селата и малките градове, в противен случай тенденцията към депопулация ще продължи

Анализ на състоянието и предизвикателствата за осигуряване на подкрепа за личностно развитие

Сграден фонд, бюджет

Детските градини са общински и се помещават в сгради, публична общинска собственост. В голямата си част сградите на детските градини са в отлично състояние, като за поддържането им всяка година се осигуряват средства чрез единния разходен стандарт и от местни дейности. В по-големите градове, някои от детските градини се помещават на първите етажи от жилищни сгради, които са пригодени и отговарят на държавните стандарти. Ежегодно, в Областна администрация Благоевград се получават отчети за състоянието на детските градини.

В дворовете на почти всички детски градини има обособени кътове за игра, които трябва да отговарят на новите нормативни изисквания на Наредба №1/12.01.2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра, някои от тях се нуждаят от подмяна, за да се приведат в по добър вид и в съответствие с наредбата.

Обзавеждането в детските градини е добро. Дидактичната база се обновява ежегодно. Оборудвани са с нови съвременни учебно-технически средства в групите, с цел създаване на среда, близка до семейната, достъпна и естетически издържана, креативна и провокираща детето за дейност, развиваща заложбите и интересите му.

Повечето от детските градини в областта разполагат със самостоятелни кухненски блокове, където се приготвя храната. Менюто се изготвя от специалисти, а доставката на хранителни продукти е организирана чрез провеждане на обществени поръчки от общините. Материално-техническата база в кухненските блокове се обновява периодично и частично по получени предписания на РЗИ.

Детските градини са на делегирани бюджети, а директорите им са второстепенни разпоредители с бюджет. Бюджетът им се формира от средства по ЕРС (Единен разходен стандарт) за делегираните от държавата дейности през съответната година, преходния остатък за дейността от предходната година и средствата по разходен стандарт от местни приходи за съответната година. Делегираният бюджет се утвърди като стабилен работещ механизъм, позволяващ на директорите, в резултат на добър мениджмънт, да подобряват материално-техническата и дидактичната база.

Ежегодно по реда на ПМС № 129 от 2000 г. се осигуряват и средства за подпомагане на физическото възпитание и спорта на децата и учениците.

Повечето училищата на територията на областта, също, се намират в сгради публична общинска собственост. Директорите им са второстепенни разпоредители с бюджет, а бюджетът им се формира на същия принцип като при детските градини.

Основна причина за недостатъчни финансови и материални ресурси са делегираните бюджети на училищата. Поради постоянното намаляване на учениците в училищата в малките общини, не всяко училище може да осигури необходимите специалисти от една страна, а от друга училищата изпитват затруднения с обезпечаване на материалната база, специализирана литература и помагала за работа с деца със СОП. За техните нужди са необходими много помагала и игри, които да им помагат по-лесно и бързо да усвояват преподаваното, да обогатят знанията и уменията си и да се изравнят/приближат до тези на своите съученици.

В училищата има непрекъснато сътрудничество между родители, преподаватели, родителски активи, училищно настоятелство. Създадени са добри условия за комуникация и сътрудничество. Осъществява се предимно личен контакт между родителите, класните ръководители, преподавателите и училищното ръководство.

Броят на учениците определя различното финансово състояние на училищата, което ограничава възможностите на някои от тях да обновяват учебно-техническата и спортната си база в съответствие със съвременните образователни изисквания. По-

малкият брой ученици се отразява негативно на качеството и резултатите от учебния процес.

Детските градини и училищата активно участват като бенефициенти или партньори в различни проекти, администрирани и финансирани от МОН и други програми и проекти финансирани от ЕС.

Други институции

На територията на област Благоевград са разкрити и функционират 77 социални услуги, от тях 23 за деца и младежи, 50 за възрастни, в 4 социални услуги /ЦСРИ –с. Долна Градешница, Кризисен център за деца и лица, пострадали от насилие или друга форма на експлоатация – Гоце Делчев, Центрове за обществена подкрепа – Благоевград и Гоце Делче/ се предоставят услуги и за деца, и за възрастни.

Предизвикателства

Предизвикателствата в периода на първата Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Област Благоевград са свързани с прехода към нова организация и разбиране за грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нова нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на **духа**, организацията и процедурите, изисквани от *Закона за предучилищното и училищно образование* и *Наредбата за приобщаващото образование* поставят следните предизвикателства:

Нормативните промени изискват преобразуване на институции и в същото време се дава възможност за създаване на нови, променят се задачите им и взаимоотношенията между тях. Тези промени е необходимо да се осъществят по начин, който да осигури една непрекъснатост на грижата за децата и учениците, а институциите да получат нужната подкрепа в преходния период.

Засилва се ролята, връзката и отговорността на институциите, родителите и бизнеса. Изисква се просветеност на родителската общност, засилване на чувствителността на обществото, толерантност и търпимост към проблемите на децата и учениците и разбиране на отговорностите на всички заинтересовани.

Новите задачи на институциите водят до нови изисквания и компетентности на педагогическите специалисти, които ще доведат до преосмисляне и промяна в работата им. В училищата и детските градини ще са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа – основен подход в приобщаващото образование.

Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И МЕРКИ

Областната стратегия за подкрепа на личностното развитие на деца и ученици от Област Благоевград за периода 2017 – 2019 година е стратегически документ, определящ средносрочните цели за развитие в сферата на личностното развитие на деца и ученици по смисъла на *Закона за предучилищното и училищното образование* и разписващ дейности на интервенция в образованието и с териториален обхват, включващ 14 общини, с разположени в тях 280 населени места на територията на областта.

Подкрепата за личностно развитие бива обща и допълнителна.

Дейности от общата подкрепа за личностно развитие са регламентирани в чл. 178, ал. 1 на ЗПУО.

Общата подкрепа за личностно развитие включва:

1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. Допълнително обучение по учебни предмети при условията на този закон;
3. Допълнителни модули за деца, които не владеят български език;
4. Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
5. Консултации по учебни предмети;
6. Кариерно ориентиране на учениците;
7. Занимания по интереси;
8. Библиотечно-информационно обслужване;
9. Ггрижа за здравето;
10. Осигуряване на общежитие;
11. Поощряване с морални и материални награди;
12. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
13. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
14. Логопедична работа.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

1. Работа с дете и ученик по конкретен случай;
2. Психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
3. Осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
4. Предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
5. Ресурсноподпомагане.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици: Със специални образователни потребности; В риск; С изявени дарби; С хронични заболявания. Тя се осигурява от детските градини, от училищата, от центровете за подкрепа за личностно развитие и от специализирани обслужващи звена.

ВИЗИЯ:

Надграждане и ефективно развитие на системата за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците на Област Благоевград. Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

В двегодишния период на първата Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците да се осигурят необходимите ресурси за успешното прилагане на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в образователните институции от Област Благоевград.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

Да се осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите и уменията, да се премахнат пречките пред ученето и създадат възможности за развитие на децата и учениците в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Повишаване капацитета на човешките ресурси за ефективно осигуряване на потребностите на всички деца и ученици.

Подобряване материалните условия и достъпността на училищната среда за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности.

Подобряване взаимодействието между участниците в образователния процес (деца, ученици, педагогически специалисти и непедagogически персонал, родители и останалите институции) за осигуряване на необходимата подкрепа.

Развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за

Подобряване на сътрудничеството с НПО и гражданското общество за осигуряване на по-добра обществена информираност и съпричастност към целите на приобщаващото образование.

МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА И ОПЕРАТИВНИТЕ ЦЕЛИ

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1.

Да се осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за учене и развитие на способностите и уменията, да се премахнат пречките пред ученето и създадат възможности за развитие на децата и учениците в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

МЯРКА 1. Оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците и определяне на необходимостта от обща или допълнителна подкрепа чрез:

- Изграждане на добре функционираща системата за предучилищно и училищно образование за обезпечаване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие, която се осигурява там, където са детето и ученикът – в детските градини и в училищата.

- Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в детската градина и училището чрез екипна работа на учителите и другите педагогически специалисти включваща и превенцията на обучителните затруднения.(чл. 13, чл. 16, чл. 22 от Наредбата)

- Извършване на оценка на риска и ранно оценяване за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения на децата от предучилищна възраст. (чл. 8 – чл. 11 от Наредбата)

- При установяване на потребност от допълнителна подкрепа в детските градини и училищата, където няма необходимите специалисти да се осигурят от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Благоевград.

МЯРКА 2. Осигуряване на обща подкрепа на децата и учениците с обучителни трудности в образователните институции. (чл. 20 – чл. 27 от Наредбата)

- Образователната институция осигурява консултации и допълнително обучение на учениците по съответните учебни предмети, идентифицирани като затрудняващи ученика.

- Осигуряване на допълнително обучение по български език, за които българският език не е майчин.

- Осигуряване на логопедична подкрепа като превенция на последващи обучителни затруднения.

- Използване на различни методи и подходи (интерактивни, групови, индивидуални, практически) в учебния процес, с цел придобиване на знания и умения за учене, социални умения и поведение.

- Използване ресурсите на Център за подкрепа за личностно развитие за организиране и провеждане на дейности за обща подкрепа.

МЯРКА 3. Осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците в образователните институции.

- Създаване на Регионален екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности към Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Област Благоевград за оценка на индивидуалните образователни потребности и одобряване на допълнителната подкрепа.

- Създаване на екипи за подкрепа за личностно развитие в детските градини или в училищата за допълнителната подкрепа, въз основа на оценката на индивидуалните потребности.

- Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за допълнителна подкрепа за осигуряване на условия децата и учениците със специални образователни потребности да развият своя потенциал, като се стимулират да овладеят на достижимо равнище съответните знания и умения с цел пълноценната им реализация в живота.

- Прилагане и използване на разнообразни методи, техники и стратегии за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Използване и прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.

- Стремение за осигуряване на възможности за продължаване на обучението на учениците със СОП след VII клас, в т. ч. и професионална подготовка.

МЯРКА 4. Планиране и реализиране на дейности за превенция на тормоза, насилието и агресията, както и дейности за мотивация, реакция и преодоляване на проблемно поведение и нарушения на дисциплината от деца и ученици. (чл. 39 – чл. 48 от Наредбата)

- Изготвяне на правила за поведение в паралелката или групата с участието на децата и учениците.

- Разглеждане на теми от глобално, гражданско, здравно и интеркултурно ниво на образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.

- Планиране и реализиране от образователните институции на ефективни дейности за партньорство с родителите и гражданските организации.

- Планиране и реализиране на дейности за развитие на компетентностите за преодоляване на различните форми на насилие и агресия и запознаване на всички членове на институционалната общност с техники за овладяване на различни ситуации.

- Планиране и реализиране от образователните институции на дейности по превенция и интервенция въз основа на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката.

- Съдействие от общинските администрации в лицето на обществените възпитатели за превенция на проблемно поведение.

- Използване на общинската спортна база за организиране на спортни дейности на ниво община и населено място.

- Включване на детето и ученика в дейности за въздействие върху вътрешната мотивация чрез: обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем; използване на посредник за решаване на конфликт; консултиране на детето или ученика с психолог и/или педагогически съветник; включване в група за повишаване на социалните умения за общуване и за решаване на конфликти по ненасилствен начин; насочване към занимания, съобразени с неговите потребности; индивидуална подкрепа за ученика от личност, която го уважава (наставничество); участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището; други дейности, определени в правилника за дейността на институцията.

- Обобщаване и анализ на областно ниво в края на I учебен срок и в края на учебната година на информация, подадена от образователните институции, за наложените санкции на ученици и реализирани мерки.

- Информираност на родителите за правата и задълженията им за подкрепа на екипа за подпомагане на детето и ученика и налагането на санкции за отказ за съдействие.

- Планиране и реализиране на дейности от образователните институции по Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

МЯРКА 5. Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици като средство за мотивиране и позитивна самооценка, в т.ч. и ученици със СОП.

Организиране на училищно и общинско ниво на спортни празници, състезания, тържества и културни събития;

Активно участие на деца и ученици в изяви на читалищата по населени места;

Развитие на доброволчеството и създаване на трудови навици на децата учениците;

Дейности, реализирани от детските съвети;

Отбелязване на Международни дни различни изяви;

Участие на ученици в олимпиади, спартакиади и конкурси.

МЯРКА 6. Подкрепа на децата и учениците за развитие на талантите им на ниво образователни институции и общини. Изградени системи за награждаване и поощрения.

- Дейности по обща подкрепа за личностно развитие - Центрове за подкрепа за личностно развитие;

- Насърчаването на творческите заложби и потребности на деца с изявени дарби и подкрепата на талантливите деца.

- Прилагане на система за поощрения и награди от образователните институции за изявени ученици на училищно, общинско, областнонално и национално ниво.

- Поощряване на ученическото самоуправление и поемане на отговорности.
- Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в читалищата.

МЯРКА 7. Дейности на Център за кариерно ориентиране по отношение консултиране на учениците за професионално ориентиране и реализация.

- Кариерно консултиране на ученици, на които предстои преминаване в следваща образователна степен или към пазара на труда. Обхват на ученици от VII, VIII, XI и XII клас.
- Създаване на единна система за ориентиране на учениците на територията на областта и общините в съответствие с нуждите на пазара на труда на общините и областта, чрез дейности на Центърът за кариерно ориентиране – обучения, тренинги, дискусии, групови консултации, семинари и др., свързани с кариерното ориентиране и личностното развитие на учениците, индивидуални консултации и подкрепа на родители и семейства.
- Организиране и провеждане на Образователна панорама за професионалното информиране и насочване на учениците;
- Организиране и провеждане на форуми по проблемите на професионалното образование;
- Организиране и провеждане на информационна кампания сред учениците от VII и VIII клас относно държавния-план прием след завършено основно образование;
- Организиране на информационна кампания сред родителите училищата и РУО – Благоевград;
- Координиране на съвместните дейности и училищните комисии за професионалното образование;
- Обхващане на максимален брой отпадащи ученици;
- Работа с деца и ученици със СОП;
- Срещи с бизнеса и представители на висшите учебни заведения.

МЯРКА 8. Намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система и реинтеграция.

- Оценка на рисковите фактори, планиране и реализиране на мерки за предотвратяване на отпадането и осигуряване на допълнителна подкрепа на деца в риск, чрез образователните медиатори;
- Подобряване на координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение и привличане в детските градини и училище на необхванатите деца и ученици от социално слаби и ромски семейства;
- Анализ на причините за преждевременно напускане на образователната система в края на учебен срок и края на учебна година.
- Реинтегриране на ученици в образователната система в други форми на обучение, съгласно ЗПУО.
- Инициативи на ниво училище и община с участието на ученици в благотворителни и доброволчески дейности;
- Ефективно използване на целодневната организация на учебния ден;
- Взаимодействие между детската градина и училището чрез общи инициативи за по-плавен преход от детската градина към училището както и между образователните етапи и степени;
- Използване на възможностите на медиатори за разяснителни кампании против ранните бракове в ромската общност.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2

Повишаване капацитета на човешките ресурси за осигуряване потребностите на всички деца и ученици.

МЯРКА 1. Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

- Обезпеченост с правоспособни, мотивирани и квалифицирани учители и специалисти –логопеди, психолози в детските градини и училищата.
- Предоставяне на методическа подкрепа на учителите - членове на екипите за подкрепа на личностно развитие в детските градини и училищата от специалистите на РУО и Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование
- Взаимодействие между институциите за съвместно ангажиране на необходимите специалисти;
- Развитие на практиката за назначаване на помощник на учител при повече от 3 деца или ученици със СОП в групата/паралелката;
- Използване ресурсите от специалисти, работещи в ЦОП, ЦПЛР и др. институции, предоставящи социални услуги.

МЯРКА 2. Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите за идентифициране на потребностите от обща и допълнителна подкрепа.

- Предоставяне на информация за възможности за квалификация на педагогическите специалисти, свързани с приобщаващото образование;
- Обучение за използване на утвърдени от Министерството на образованието и науката методики за оценяване (Методика за оценка на образователните потребности на децата и учениците, Методика за функционална оценка и работа с деца с умствена изостаналост и аутистичен спектър на развитие, Методика за оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици с множество увреждания), методики за вербално и невербално оценяване - ПЕКС (PECS) система, МАКАТОН, комуникация „ръка в ръка“, Метода „Тадома“, Метода „С-МАР“, както и други методики, стандартизирани инструменти
- Тест „Бине-Терман“, Тест на Уекслър.
- Провеждане на краткосрочни модулни обучения на помощник-учителите от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.
- Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво /от РУО/ за учители, педагогически съветници и други специалисти, които работят с деца и ученици със СОП
- Осигуряване на методическа подкрепа и обучение на педагогическите специалисти от детските градини за ранно разпознаване на риска от обучителни затруднения;
- Обмен на добри практики и споделяне на опит на ниво училище, община, област.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3

Подобряване достъпността на училищната среда за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности

МЯРКА 1. Подобряване на достъпната архитектурна среда в образователните институции. /чл. 106 от Наредбата/

- Изграждане на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детските градини – рампи, асансьори и др;
- Адаптиране на детските площадки и съоръжения за игра в училищата и детските градини за деца с увреждания;
- Изграждане на адаптирани санитарни възли в детските градини, училищата и обслужващите звена за децата със специални образователни потребности.

МЯРКА 2. Подобряване на физическата среда в образователните институции /чл. 105/:

Чл. 105. (1) Достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците.

(2) Достъпната физическа среда съчетава универсалния със специализирания дизайн и има следните основни характеристики:

1. логичност - лесно откриване на архитектурните елементи в сградата;
2. видимост - висока контрастност на съществените елементи в сградата и нейните помещения;
3. подходящо осветление.

(3) Достъпът на физическата среда е:

1. визуален - контраст и цветове, осветление и визуална маркировка;
2. тактилен - водещи парапети, предпазни решетки, тактилни символи;
3. вертикален - преодоляване на стълби, рампи, специални асансьори;
4. хоризонтален - включва изисквания към врати, фойета, коридори, водещи линии, санитарни помещения и др.

МЯРКА 3. Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции /чл. 106, ал. 4 от Наредбата/.

- Стремеж за осигуряване на ресурсни кабинети във всяко училище и детска градина, където се обучават деца и ученици със СОП;

- Съобразяване на интериора на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици с увреждания: за инвалидни колички; учебни места за ученици с увреден слух (с достатъчна осветеност, която да позволява детето или ученикът свободно да отчита по устните на учителя), зрителни увреждания и др.;

- Оборудване при необходимост на учебни места за ученици с увреден слух с подходяща апаратура - FM системи и други, съвместими с личните слухови апарати или с кохлеарните импланти на децата или учениците;

- Осигуряване при необходимост на специализирана техника за ученици с нарушено зрение брайлови машини, брайлови дисплеи, компютри със синтетична синтезаторна реч и други;

- Осигуряване при необходимост на устройства за проследяване на погледа и специализиран софтуер за използването им, суичове, софтуер за управление на компютър с глас, алтернативни клавиатури и мишки за ученици с комплексни физически увреждания;

- Осигуряване на подходящи помещения за кабинети за рехабилитация на слуха и говора, за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и за други специализирани кабинети;

- Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други);

- Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно- интегративна

дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая в училището или в стаята на групата в детската градина;

- Осигуряване на специализиран транспорт от и до дома на детето и ученика с увреждане;

- Осигуряване на необходимите условия за участие на учениците със СОП в НВО и ДЗИ.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4

Подобряване взаимодействието между участниците в образователния процес (деца, ученици, педагогически специалисти и родители) и останалите институции за осигуряване на необходимата подкрепа

МЯРКА 1. Взаимодействие с родителите.

- Повишаване информираността на родителската общност за функциите на психолога, логопеда, рехабилитатора на слуха и говора при осъществяване на психосоциалната рехабилитация и рехабилитацията на комуникативните нарушения;

- Информирание на родителите за възможностите и насочване на учениците със специални образователни потребности след VII и X клас за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация от Регионален екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности към Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

- Своевременно информиране на родителите на деца в риск от отпадане от образователната система и предприемане на мерки, консултиране със специалист и др.;

- Приобщаване на родителите към училищната общност чрез включването им в дейности на ниво училище.

- Създаване на „Училище за родители“ в образователните институции, съвместно с НПО, обучаващи деца и ученици със СОП, с цел консултиране, разяснителни кампании и обмяна на опит.

МЯРКА 2. Подобряване на координацията между образователната институция и другите институции.

- Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;

- Прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със заповед № РД09-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката.

- Съвместни дейности с ОЗД и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие;

- Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН;

- Участие на образователните институции в кампаниите на Световния ден без тютюнев дим, Международния ден за борба със злоупотребата и нелегалния трафик на наркотици, Европейският ден за борба с трафика на хора, Световния ден за борба със СПИН и др.

МЯРКА 3. Междуинституционално сътрудничество и координация.

- Създадените условия за сътрудничество и отношения на загриженост между детски градини, училища, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование, всички участници в процеса на образование, да се подобрят чрез създаване на процедури за повишаване на ефективността на комуникацията между тях.

- Координация и съгласуваност на действията на ръководствата на детските градини и училищата и Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование с цел обезпечаване на специалисти за оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности.

- Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование – събира, анализира и обобщава информация, свързана с процеса на приобщаващото образование; формира база-данни за специалистите, които предоставят допълнителна подкрепа.

- Регионалното управление на образованието, след приключване на учебната година, предоставя обобщена информация за състоянието на процеса на приобщаващото образование на областния управител и органите на местното самоуправление.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5

Подобряване на сътрудничеството с НПО и гражданското общество за осигуряване на по-добра обществена информираност и съпричастност към целите на приобщаващото образование.

- Осигуряване на траен процес на промяна на обществените нагласи в подкрепа на приобщаващото образование чрез разяснителни кампании сред родителската общност.

- Провеждане на кампании и регионални инициативи по въпросите на приобщаващото образование в сътрудничество с НПО.

- Съдействие за включването и участието на родителите и педагогическите специалисти в дискусии по въпросите на приобщаващото образование.

- Развиване на разнообразни форми на сътрудничество с институции, с физически и юридически лица с нестопанска цел за подпомагане процеса на приобщаване на децата.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИЖЕНИЯ НА СТРАТЕГИЯТА

Постигането на приоритетите и мерките на областната стратегия за подкрепа на личностното развитие ще се следи чрез няколко основни индикатор:

- Брой нововъзникнали институции

- Брой преобразувани институции

- Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците

- Брой деца/ученици със СОП

- Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетенции за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;

- Брой институции с подобрение на материалната база – нови елементи, достъпна архитектура, разкрити кабинети и др.;

- Брой детски градини и училища в които работят педагогически съветници, психолози, логопеди и др. специалисти

ОТГОВОРНОСТИ И РОЛИ

Областната стратегия се изпълнява на областно ниво от институциите, работещи на областно и на общинско ниво. Общините отговарят за цялостното изпълнение на общинската стратегия на собствената си територия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

След приемането на областната стратегия, в изпълнение на чл. 197, ал. 1 и 2 от *ЗПУО*, всяка община разработва **общинска стратегия** за личностно развитие на децата и учениците за период от 2 години, която се приема от общинския съвет.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема **годишен план** за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинските стратегии и съгласуваните, и приети годишни общински планове се изпращат на областния управител.

Изпълнението на годишните общински планове се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от кметовете на общините и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от *ЗПУО*.

ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА

За да се осигури ефективност на дейностите за отразяване на степента на активност на заинтересованите страни, в Интернет страниците на Областна администрация, общините и Регионално управление на образованието, редовно ще се публикуват информационни материали и снимков архив, отразяващи изпълнението на стратегията.